



"מפרי הארץ"

"פרשת במדבר"

במדבר רבה (וילנא) [פרשה ב]: ד"א הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר (תהלים סח) רכב אלהים רבותים אלפי שנאן והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר (שיר/השירים/ה) דגול מרבבה כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים התחילו מתאווים לדגלים אמרו אלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן לכך נאמר (שם/שיר השירים/ב) הביאני אל בית היין זה סיני שנתנה בו התורה שנמשלה ביין (משלי ט) ושתו ביין מסכתי הוי אל בית היין זה סיני ודגלו עלי אהבה אמרו אילולי הוא מגדיל עלי אהבה וכן הוא אומר נרננה בישועתך וגו' אמר להם הקדוש ברוך הוא מה נתאויתם לעשות דגלים חייכם שאני ממלא משאלותיכם (תהלים כ) ימלא ה' כל משאלותיך מיד הודיע הקדוש ברוך הוא אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאו.

בעל הטורים: סביב לאהל מועד יחנו. והחונים. לומר כשם שחנייתן למעלה ד' דגלים סביב לכסא הכבוד (עיין פדר"א פ"ג) כך היה למטה ד' דגלים סביב למשכן. וזהו איומה כנדגלות (שה"ש ו ד ובתרגום שם). וזהו ודגלו עלי אהבה (שם ב ד) שישאל ראו בשעת מתן תורה הדגלים של מעלה ונתאו ואתם ד' דגלים. וזהו ובשם אלוהינו נדגול (תהלים כ ו) (תנחומא במדבר יד).

פסיקתא זוטרתא: (שיר השירים פרק ב סימן ד) ודגלו עלי אהבה. זה דגל התורה שתלמידי חכמים דגלי התורה ולעתידי לבא יביאני אל בית המקדש, שכשם שאדם שמח בבית היין כך בית המקדש שמחה לישראל, שנאמר (תהלים מג, ד) ואבואה אל מקדש אלהים אל אל שמחת גילי. ואומר (ישעיה נ, ז) ושמתים בבית תפלתי. הרי הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה. בזמן שישא הקדוש ברוך הוא נס לגוים ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ, הוא הנס הוא הדגל.

הנצי"ב: ברינה של תורה (שיר שיר השירים פרק ב פסוק ד) הביאני אל בית היין. הוסיף להגדיל חביבות התורה, דמה שהקדים בצלו חמדתי וישבתי, היינו במצות שהדעת של בני אדם נותנת, חמדתי שלא לישב במ מדעת אנושי אלא מדעת תורה, וחמדה אינה בטעם אלא ברצון. וזה אינו אלא עד שלא באתי לעומק טעמי תורה. אבל אחר שהביאני דודי אל בית היין, הוא יינה של תורה וטעמיה הכמוסים מה שאין דעת ושכל אנושי משיג, אז ודגלו. מה שהוא דגול מרבבות דעות בני אדם, עלי אהבה, שאני משכיל ומבין כמה עמק ורמו דרכי התורה, והנני מוסיף לה אהבה.

תורה תמימה: (שיר השירים פרק ב פסוק ד) הביאני וגו' - רבי יהודה אומר, אמרה כנסת ישראל, הביאני הקדוש ברוך הוא למרתף גדול של יין, זה הר סיני ונתן לי שם דגלי תורה ומצות ומעשים טובים ובאהבה גדולה קבלתים שנאמר ודגלו עלי אהבה.

יתבאר: ע"פ המבואר במ"ר לעיל פסוק ישקני דהר סיני היה מסוגל לתורה מראשית הבריאה ושם היתה חבויה ועצורה מתחילת בריאתה עד נתינתה, וזהו מ"ש (חבקוק ג') אלוה מתימן יבא וגו' ושם חביון עוזו, דהיינו בסיני, ולכן נמשל בזה למרתף האוצר בתוכו מטמונים שיעמדו לימים רבים.

יש להעיר: במה שאמר ובאהבה גדולה קבלתים והלא דרשו ויציצו בתחתית ההר מלמד עליהם ההר כגיגית ומבואר בשבת פ"ט א' שבאונס קבלוה, ואולי יתבאר ע"פ מש"כ הרמב"ם בפ"ב ה"כ מגירושין לענין מה דקיי"ל דגט מעושה כופין אותו עד שיאמר רוצה אני [כגון בזה שהדין נותן שחייב לגרש ואינו רוצה] דאעפ"כ לא נקרא זה אנוס, משום דבאמת נפשו הפנימית של ישראל רוצה לקיים מצות התורה אלא שיצר הגוף מעכבו, ולכן כשכופין את הגוף עד שאומר רוצה אני תש יצרו ונקרא שעושה לרצונו, יעו"ש, ואף הכא בקבלת התורה נפשותיהם של ישראל רוצות בתורה אלא שיצר לבם תקפם, ולכן אף כשכפו אותם נקרא שקבלו באהבה. ויש עוד להסביר בזה בדברי אגדה, ודי בזה.

שפת אמת: איש על דגלו כו'. במדר' דגלו עלי אהבה כו' דילוגו כו' הי' מתאווין בני' להיות להם דגלים כמלאכי השרת כו'. הבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם כה יהי זרעך שיהיו צאצאך כמותך כו'. פשוט היו הדגלים שיכיר כל אחד את שבטו. וכמו כן ניתן לרמוז להיות כל אחד מיוחס אחר אבותיו. והכלל כי בני' בעוה"ז שאין באפשרי להיות עובד השי"ת כראוי כמלאכי עליון. רק להיות הרצון והתשוקה תמיד להיות מקוה לעשות רצון עליון. ולזה כל התורה והמצות הם רמזים לדברים עליונים. וכמו כן הדגלים אף שאינם כמלאכי השרת אעפ"כ ע"י הרצון והתשוקה זכו להיות להם דגלים. הוא עצמו מ"ש דילוגו שבני ישראל יכולין לתפוס ולהתדבק במקום עליון אף שלא בהדרגה רק שלפעמים נפתח לבו לאהוב אותו ית' נתן השי"ת שברצון האדם יוכל להתדבק אף במה שאינו כדאי. והאמת כי הוא בזכות אבות הקדושים שהן הן המרכבה וברכו השי"ת כה יהי זרעך. ורק מי שנקרא זרע אברהם שאינו נפרד. ומתבטל לשורש נשמתו. וגם שבוחר בדרכיהם ועושה כמעשיהם. ואא"ז מו"ר ז"ל אמר בשם הרב ז"ל מפרשיסחא פי' מ"ש ז"ל לעולם יאמר אדם מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב כו'. כי מי פתי יחשוב לדמות עצמו לאבות הקדושים. רק הפי' שלא יהי נפרד ויהי' למעשיו נגיעה ואחיזה במעשה אבותיו כו'. וז"ש באותות לבית אבותם שיהי' דמיון ורמז במעשיו למעשי אבות. ובעבור זה יוכל לאחוז בשורשם אף בדרך דילוג.

סג "מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' מי שמקבל שבת ומתפלל מעריב בפלג האם יכול לעשות מלאכה בפלג לפני מעריב?

תשובה: אם לא קיבל שבת יכול. {עיין רסא' א'}

ב' מה סדר הקדימה בברכת הריח?

תשובה: עצי בשמים נותן ריח טוב ועשבי בשמים ומיני בשמים. {עיין פרמ"ג סימן ריח'}

חושן משפט

א' האם יש ריבוי בדיורים בבנינים של זמנינו?

תשובה: לא. {עיין קנד' א'}

ב' האם יש דינא דבר מצרא באישה?

תשובה: לא. {עיין קעה' מז' גמ' ב"מ קט'}

אבן העזר

א' האם מותר לאשת כהן מעוברת להכנס לבית קברות?

תשובה: מותר. {עיין סימן שמג' סק' א'}

ב' האם מותר להביא תזמורת לשבע ברכות בין לג' בעומר לשבועות?

תשובה: מותר. {עיין שער הציון תצג' סק' ג'}

יורה דעה

א' מה הדין קבע מזוזה לפני שהתקין את הדלת?

תשובה: כשמתקין את הדלת יוריד ויחזיר ואם בירך תחילה כגון שפטר ע"י מזוזה אחרת אינו חוזר ומברך ואם לא בירך מברך

כשקובע עכשיו. {עיין רפו ש"ך סק' טו'}

ב' חדר שאין בו דלת האם מברכים על המזוזה?

תשובה: לא יברך. {עיין רפו' ס' טו'}

"בזיון בני ישראל"

השל"ה הקדוש: פרשת כי תשא תורה אור: וכבר רמזתי מספר ששים רבוא הוא מספר ששים רבוא של עשר ספירות, וששים רבוא אותיות בתורה, ומתראות בסוד ששה, דהיינו שש מאות אלף, וכן בחינת ששים הכל מצד התראות ששה קצוות. על כן היו נמנין ישראל, להיות כל אחד מהם דבר שבמנין דבר חשוב, כי הם סבת בריאת העולם סוד הבנין של מעלה, על ידי התורה הניתנת בששה בסיון או בשבעה בסיון. ושניהם לדבר אחד נתכוונו, דהיינו בחינת תפארת בכללות שש קצוות המשפיעים, ומלכות היא השביעית שעל ידו נתגלו, ונשלם אז בריאת עולם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (שבת פח א) 'יום הששי' (בראשית א, לא), כולם תלויים ועומדים עד מתן תורה שנתנה לששים רבוא שמות. ובנתינת התורה אמר הקדוש ברוך הוא למשה אחוז בכסא, כדאיתא בפרק רבי עקיבא (שבת פח ב), כי אז ישראל נעשו כסא. וזהו סוד 'כי תשא את ראש בני ישראל' (שמות ל, יב). והוא על דרך מה שכתבתי במקום אחר (ח"ב, מסכת פסחים, אות רצא) בפסוק (בראשית ד, ז) 'הלוא אם תיטיב שאת ואם לא [תיטיב] לפתח חטאת רבץ', שהוא על דרך דאיתא בחגיגה פרק אין דורשין (יג ב) שהחיות הנושאות הכסא מזיעות מאימת הכסא, וזיעה זו שופכת על ראש רשעים, וזהו גיהנם, עיין שם. אבל אם ישראל זכאים הם נושאות הכסא. ולכך נבראו שהם ישבו במעלה העליונה, להיותם הכסא בסוד האבות הן המרכבה (בראשית רבה פמ"ז ס"ו), ואז לא יש גיהנם, כי לא יש זיעה. זהו שאמר 'הלוא אם תיטיב שאת', כלומר, תשא אתה את הכסא, 'ואם לא', אזי ישאו אותו המלאכים וזיעו ויהיה גיהנם, זהו 'לפתח חטאת רבץ'. וזהו שרמז בכאן 'כי תשא את ראש', כשתהיה 'ראש' אז אתה 'תשא'.

”מפרי הארץ” סימן – שי”ז

בעניין: דין המבשל בשבת

א: עשה מלאכה בשבת במזיד האם מותר ליהנות ממנה בשבת, במוצ”ש קודם כדי שיעשה, ואחר כדי שיעשה, לו ולמי שבישל בשבילו ולאחרים?

תשובה: לו אסור לעולם ולאחרים מותר במוצ”ש מיד והוא הדין למי שבישל בשבילו מותר.

ב: גוי שעשה מלאכה לצורך ישראל איזה חומרא יש בדינו?

תשובה: להמתין במוצ”ש בכדי שיעשה.

ג: בישל בשבת במזיד ונתערב באחרים, האם מותר בשבת לו ולאחרים?

תשובה: לאחרים ודאי אסור מדין דבר שיש לו מתירין, ולו המג”א אסור. [והחוות דעת מתיר].

ד: המדליק בשבת תנור שיש לו גוף חימום איזה מלאכות עשה?

תשובה: מבעיר ובונה או מכה בפטיש.

ה: האם יש חילוק בין כמות גדולה לכמות קטנה מדאורייתא (ריבוי בשיעורים)?

תשובה: אסור מדאורייתא וי”א שהוא מדרבנן ולהלכה העיקר שזה דאורייתא. (משנה ברורה שי”ח ס”ק י”ג)

ו: האם מותר להניח סמוך ללהבת הגז (על גבי כלי המפסיק), ביצה קשה, ביצה רכה הראויה לאכילה, בשר חצי מבושל, מרק מוכן צונן, מרק מוכן שירד מהאש, מרק פושר, ובדיעבד אם עשה בכל הנ”ל האם מותר ליהנות?

תשובה: ביצה קשה מותר רכה אסור, וכן אסור בשר חצי מבושל, מרק צונן אסור ואם עדיין חם קצת נהגו להקל, ובדיעבד מותר ליהנות כי יש מקילים בכל זה.

ז: האם מותר להכין צנימים בשבת?

תשובה: יש לדון בזה משום צליה אחר אפיה למגן אברהם מותר ולפרי מגדים אסור {מג”א סק’ יז ופמ”ג במ”ז סק’ ז’}

ח: הכין תמצית תה מערב שבת האם יתן קודם את המים בכוס או את התמצית?

תשובה: יתן קודם את המים ואחר כך את התמצית והרוצה להחמיר יתן מכלי שני לתוך התמצית משום צביעה. {שער הציון אות סה’}

ט: האם מותר לחמם פיצה מוכנה בחום גבוה?

תשובה: מותר.

י: האם מותר מדאורייתא ומדרבנן לערבב התבשיל קודם גמר בישולו לאחר גמר בישולו ומה הדין להוציא בכף?

תשובה: קודם גמר הבישול אסור מדאורייתא וגם לאחר גמר הבישול יש לחוש בעומדת על האש לאיסור תורה לכן אין להוציא בכף אפילו במבושל כל צורכו ובאינה על האש מותר להוציא במבושל כל צורכו והרוצה להחמיר יחמיר בהגסה ממש. {סעיף יח’ סק’ קיג’}



רח' הר' קוק 1 ב"ב 0533107467

mprihaaretz@gmail.com

"מפרי הארץ"

"מבית הוועד"

מהרב אפרים גלאי שליט"א

"שמחה בליל יום טוב ראשון"

בעניין: שמחת יום טוב יש נוהגים לאכול את המאכלי חלב בליל שבועות ויש לדון בזה מצד שמחת יום טוב.

הנה: ראשית יש לדון האם בזה"ז השמחה הוא בבשר או רק ביין.

העולת שבת:¹ כ' דהא דאין שמחה אלא בבשר הוא רק בזמן שהיה בית המקדש קיים והיה בשר שלמי שמחה ומק' עליו המג"א דבסנהדרין ע' מבואר דהשמחה הוא מצד הבשר עצמו גם בלי השלמים דמדינא דגמרא אין איסור אכילת בשר מר"ח אב אלא רק בערב ט"ב בסעודה המפסקת ותני אבל הוא אוכל בשר מליח ושואלת הגמרא בשר מליח עד כמה א"ר חנינא בר כהנא כל זמן שהוא כשלמים דאז עדיין אסור לאכול ופירש רש"י שלא עבר עליו זמן אכילת שלמים ב' ימים ולילה א' ומשמח הלב כדכתיב "וזבחת שלמים ואכלת שם" ושמחת אלמא בר שמחה הוא אבל בתר הכי הוי מליח ונתחלף טעמו במלחו מבואר דה"ש"מחה" הוא מצד הבשר עצמו דהוא קאי אחר החורבן

והחמד משה מקשה: על המגן אברהם מפסחים קט' תניא ריב"ב אומר בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר וזבחת שלמים ושמחת ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא ביין וכן מקשה הבית יוסף על הרמב"ם פ"ו מהלכות יום טוב אע"פ שהשמחה האמורה כאן היא שלמים וכו' והאנשים אוכלים בשר ושותים יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין ומקשה הבית יוסף דבברייתא בפסחים קט'. מבואר דבזמן הזה סגי ביין.

והיש"ש במסכת ביצה: פרק ב' מישב דריב"ב לא בא למעט אכילת בשר אלא שבזמן שבית המקדש קיים שהיה קרבן שלמים היה מספיק לסעודת בשר שלמים גם בשתיית מים עמו.

אבל בזמן הזה: שאין שלמים אין שמחה אלא באכילת בשר בצירוף יין.

מבואר: דלעולת שבת והחמד משה והבית יוסף בזמן הזה אין שמחה אלא ביין כפשטות הגמרא שם אך ברמב"ם ומגן אברהם ויש"ש סבירה ליה דאך בזמן הזה שמחה בבשר מצד עצמו אלא כמו שישב ביש"ש שבזמן הזה בעינן יין עמו.

ובעניין:² האם בליל יום טוב הראשון יש חיוב שמחה מדאורייתא במגן אברהם תקמ"ו ד' מ' דגם בליל ראשון דיום טוב יש חיוב שמחה מדאורייתא דמקשה על הבית יוסף שהכריה בסתירה בין הב' תשובות ברשב"א האם בנסע ערב הרגל הותר לעשות סעודה ברגל ואומר דכיוון דזה דרבנן נוקטים לקולה ושואל דמבואר בפרק קמא דמועד קטן דושמחת בחגך ולא באשתך הוא דרשה גמורה כמו דין שמחה דילפינן מושמחת דהוא בבשר.

ודין זה: דאין מערבים שמחה בשמחה הוא מכוח דין שמחה ביום טוב ומדאומר דגם בליל יום טוב ראשון הוא מדאורייתא מוכרח דגם בליל יום טוב ראשון דין שמחה הוא מדאורייתא אמנם השאגת אריה סה' כתב דבליל יום טוב ראשון שאין שמחה לפניו אין מצוות שמחה נוהגת בו רק מדרבנן. כך מובא בשערי תשובה תקכ"ט והוא בפסחים ע"א דנחלקו עולא ורבין בשלמים ששחטן מערב יום טוב האם יוצא בהם משום שמחה דלעולא בשם ר"א אינו יוצא דכתיב וזבחת ושמחת דבעינן זביחה בשעת שמחה ולרבין בשם ר"א יוצא דלא בעינן זביחה בשעת שמחה והגמרא מביאה ברייתא שדורשת מהפסוק והיית אך שמח לרבות ליל יום טוב אחרון לשמחה ואין שמחה אלא באכילת שלמים או אינו אלא לרבות ליל יום טוב א' דסבירא ליה אך חילק ואומרת הגמרא מאי טעמא התמעט ליל יום טוב ראשון לאו משום דאין לו במה לשמח וזה סייעתא לעולא וקושיה על רבין ודוחה הגמרא מרבה אני לילי יום טוב האחרון שיש שמחה לפניו ופירש רש"י כל לילות וימות החג ומוציא אני לילי יום טוב הראשון שאין שמחה לפניו.

השאגת אריה: למד דליל יום טוב אחרון יתמעט מדין שמחה³ אמנם החזו"א אור"ח סימן קכ"ד כתב⁴ דנראה דלעולא לא ממעטים ליל ראשון אלא ממצוות אכילת שלמים אבל חייב לשמחו בכסות נקיה ויין ישן והא כל הטעם משום שאי אפשר לשחוט משעת שמחה אבל לא לפוטרו לגמרי ממצות שמחה ועיין עוד באבני נזר אור"ח תנג'.

¹ מובא במג"א רמ"א.

² התורת רפאל צב' מוכיח מירושלמי חגיגה פ"א הב' דיש מחלוקת בזה גופה היא מצוות שמחה דווקא בבשר שלמים או לא.

³ וכן כ' הטורי אבן חגיגה ח': דמצוות שמחה אין נוהגת בליל יום טוב הראשון.

⁴ וכן כתב העמק ברכה בשם הגר"ח מבריסק.